

KALUNDBORG

Finske børn og krigens alvor kom til egnen

Inger Nielsen skriver lokalhistorie om Finlandshjælpen

- Det er ikke ferieborn, det er krigens alvor, der er rykket os nær.

Det sagde pastor Kragh Møller, da 88 små finske børn ankom til Kalundborg den 14. maj 1942. Finnebørnene på Kalundborgegnen er emnet for et hefte, som sekretær i Tømmerup Sogns Lokalhistoriske Arkiv Inger Nielsen har udarbejdet om Finlandshjælpen under 2. verdenskrig.

Foreningen fik sidste år en opfordring fra foreningen Norden til at gøre 1997 til nordisk år og eventuelt starte projekter med nordisk perspektiv.

Inger Nielsen, der selv husker nogle af de finske børn fra sin skolegang på Tømmerup Friskole, begyndte at arbejde med Finlandshjælpen, og hun blev mere og mere interesseret. Hun læste, hvad hun kunne finde om temaet og har også fået kontakt med finner, der stadig bor her på egnen. Nu er heftet færdigt og kan lånes eller købes i Tømmerups lokalhistoriske arkiv i Tømmeruphallen.

På forsiden har hun brugt den tegning af en kvinde med barn, som

kunstneren Sikker Hansen skænkede til Finlandshjælpen. Tegningen og mottoet »Et broderfolk i nød« blev fremstillet som plakat.

Dansk Røde Kors organiserede krigshjælpen til Finland, og arbejdet startede allerede samme dag, som den russiske hær brød ind over Finlands grænse, den 30. november 1939, og vinterkrigen startede.

40.000 danske hjem meldte sig som værter for evakuerede finske børn, heraf 400 fra Kalundborgområdet, hvor der var nedsat en lokalkomité for Finlandshjælpen.

I første omgang kom der imidlertid kun 150 - og ingen af dem kom til Kalundborg. Efter den tyske besættelse af Danmark ønskede Finland at få børnene hjem igen. Finland gik på tysk side med i krigen mod Rusland, og i januar 1942 kom der en henvendelse fra Finlandshjælpen, om Kalundborg kunne modtage 100 børn fra Finland. Dermed kom den lokale komité i funktion igen.

Den 14. maj 1942 kom så de 88 små finske børn hertil. Som hjælp til vær-

terne for at afhjælpe sprogvanskelighederne fik de udleveret en finsk-dansk ordbog, og så begyndte hverdagen for de små finnebørn.

Finsk lotte blev i Tømmerup

En af de ledsagende finske lotter Gunborg Elisabeth Kilpi blev senere tømmerupper, idet hun blev gift med gårdejer Ole Gunner Kristensen på gården Stenrøjl i Kåstrup Holme, hvor finnedrenge Jaakko var indkvarteret.

Fru Kilpi, som hun blev kaldt de første år, var uddannet sygeplejerske. Hendes finske mand, der var professor og overbibliotekar, var død i 1939, og derfor påtog fru Kilpi sig opgaven med at rejse med de finske børn til Danmark.

Den finske lotte blev gift med tømmerupperen i 1946. Vielsen foregik i hemmelighed, troede de, i Roskilde Domkirke og ved valgmenighedspræst Uffe Hansen, Ubberrup. Da brudeparret vendte hjem, stod der bryllupsgaver på trappen - nyheden var sivet ud. Gunni, som

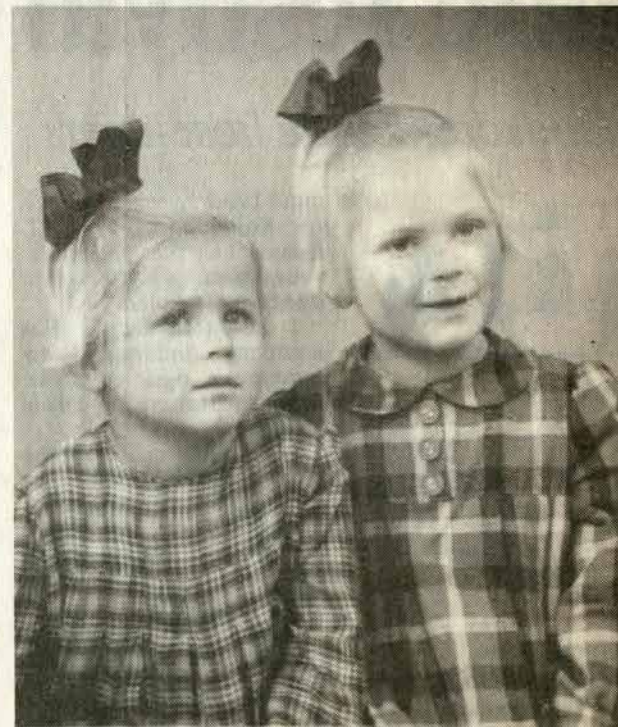
hun senere blev kaldt, og hendes mand adopterede en dansk søskendeflok på fire børn. Hun døde i 1977 og betegnede sig som et opofrende menneske, der gjorde alt for at hjælpe andre.

På gården Clemenshøj i Tømmerup flyttede der to finnebørn ind, Ritva og Jaakko, og Gunver Nørskov fra Clemenshøj har fortalt Inger Nielsen sine erindringer fra dengang. Hun fortæller, at børnene hurtigt faldt til. Tøj havde de ikke meget af, og da der var knaphed også i Danmark, måtte det skaffes rundt om hos familie og venner. Børnene kunne kun tale finsk men ved hjælp af ordbogen lærte danskere og finner hurtigt at kommunkere. I august 1943 rejste børnene hjem til Finland, og derefter hjalp de danske familier med penge til nødhjælpspakker til de finske familier.

Gunver Nørskov fortæller, at kontakten med finnerne stadig eksisterer, og efter krigen kom børnene på besøg flere gange.

- De lever højt på deres forbindelse med Danmark og er ingen grænser for deres taknemmelighed, fortæller Gunver Nørskov til Inger Nielsen.

Et særligt kapitel i Fi-

Finnepigerne Sara og Sajo boede på en gård i Andåks.

nlandshjælpen historie var tegning af fadderskaber for finske børn, hvis fædre var faldet i krigen. Også Tømmerup sogn havde et finsk fadderbarn, den fire-årige Seppo Asser Wirtanen.

Fadderskabet var på 420 kr. om året. De to første år kom pengene ind ved en indsamling i sognet, senere betalte brugsen og mejeriet hver halvdel af fadderskabet ud fra den betragning at alle sognets beboere var medlem enten det ene eller andet sted. Der blev også jævnligt sendt gavepakker til Seppo og hans familie. Fadderskabet blev ophævet i 1945, mens gavepakkerne fortsat blev sendt de følgende tre år.

Sonni

Billede af fadderbarnet Seppo, der fik hjælp fra Tømmerup.

Finlandshjælpens Julepakke

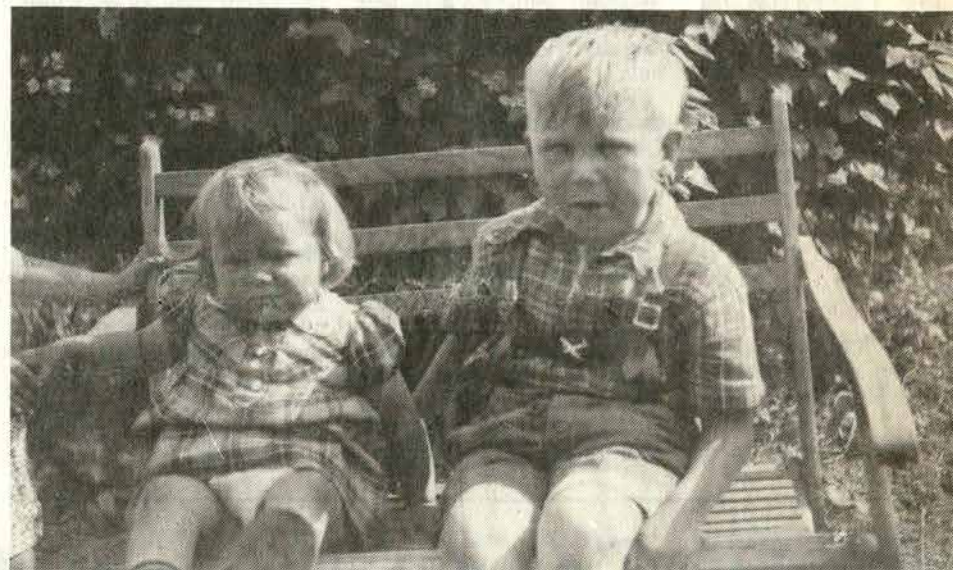
til finske Børn for hvilke der er tegnet Fadderskab i Danmark.

INDHOLD

- 1 kg Flæsk
- 1/2 " Okse-Rullepølse
- 1/2 " Ost
- 1/2 kg Marmelade
- 1/2 " Spegepølse
- 1/2 " Sødsmalkpulver
- 125 g Bolcher

En julepakke til fadderbørnene i Finland indeholdt i 1942 flæsk, rullepølse, ost, marmelade, spegepølse, sødsmalkpulver og bolcher - og så kunne fadderne også supplere med et stykke legetøj.

Ritva og Jaakko, der tilbragte et år på Clemenshøj i Tømmerup, kom flere gange på besøg efter krigen.